

Målnummer:	T344-88	Avdelning:
Domsnummer:	DT36-89	
Avgörandedatum:	1989-11-17	
Rubrik:	I samband med att ett hyreskontrakt upprättades mellan ett bilbolag (uthyrare) och en konsument (hyresman) angående en personbil överlät bilbolaget genom påteckning på kontraktet sina rättigheter enligt kontraktet på ett finansbolag. Hyresmannen bekräftade genom påteckning att han fått del av överlåtelsen. En tid därefter återlämnade hyresmannen bilen till bilbolaget som delbetalning för en annan bil. När finansbolaget sedermera krävde hyresmannen på hyresbetalningar för den återlämnade bilen, uppkom fråga, om hyresmannen varit i god tro angående bilbolagets behörighet att mottaga bilen. Analogisk tillämpning av 29 § lagen (1936:81) om skuldebrev.	
Lagrum:	29 § lag (1936:81) om skuldebrev	
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • NJA 1986 s. 44 • NJA 1986 s. 696	

REFERAT

(Jfr 1986 s 44 och s 696)

Enligt hyresavtal d 20 sept 1984 förhyrde T.S. av Bilaktiebolaget O.S. (nedan kallat bilbolaget) en personbil av märke Citroén, 1983 års modell. Hyrestiden utgjorde 36 månader utöver leveransmånaden. På handlingens baksida tecknade bilbolaget en överlåtelse av rättigheterna på grund av kontraktet, inklusive rätten till hyresobjektet, på B & B Finans Factoring Aktiebolag (nedan kallat finansbolaget). Vid sidan härav tecknade T.S. en bekräftelse att han fått del av överlåtelsen. T.S. fick därefter inbetalningsaviser från finansbolaget och gjorde månatligen inbetalningar av hyra till detta. Den 4 april 1985 lämnade T.S. tillbaka Citroénbilen till bilbolaget samtidigt som han köpte en annan bil. Bilbolaget försattes senare i konkurs.

I ansökan om lagsökning till Huddinge TR yrkade finansbolaget, att TR:n skulle förplikta T.S. att till finansbolaget utge hyra för Citroénbilen med 20 737 kr samt ersättning för inkassokostnad med 95 kr.

TR:n meddelade d 13 aug 1986 utslag enligt finansbolagets ansökan.

T.S. ansökte om återvinning.

Finansbolaget vidhöll sina yrkanden enligt ansökan om lagsökning och yrkade dessutom ränta på kapitalbeloppet efter en räntesats, som med åtta procentenheter överstiger det av riksbanken fastställda vid varje tid gällande diskontot, från d 25 dec 1986 till dess betalning sker.

T.S. bestred käromålet. Han vitsordade skäligheten i och för sig av yrkade belopp i kapital och ränta men yrkade att ränteyrkandet skulle avvisas såsom framställt först efter det att T.S. ansökt om återvinning.

TR:n (rådmannen Lawass, t f rådmannen Larsson och tingsfiskalen Antemar) anförde i dom d 12 juni 1987: Grunder och utveckling av talan. Finansbolaget har som grund för käromålet anført att T.S. enligt hyresavtalet är skyldig att utge det yrkade beloppet, som avser månadshyror för tiden från och med d 10 april 1985 till och med d 10 april 1986, och att beloppet till följd av bilbolagets överlåtelse av sina kontraktsrättigheter, varav T.S. erhållit del, skall utges till finansbolaget.

T.S. har som grund för bestridandet anført att T.S. lämnat tillbaka bilen till bilbolaget mot att bilbolagets företrädare befriat honom från att betala hyror

utöver dem han erlagt. T.S. har alltså fullgjort sina förpliktelser enligt hyresavtalet. Fullgörelsen har skett till bilbolaget, som han uppfattat som sin avtalspart. Han har ej haft skälig anledning att misstänka att bilbolaget ej ägde reglera hyresförhållandet.

Finansbolaget har till utveckling av sin talan anfört: T.S. har på hyresavtalet bekräftat att han fått del av bilbolagets vidstående överlåtelse av sina rättigheter på grund av kontraktet inklusive rätten till hyresobjektet. I avtalets allmänna villkor, punkt 8, anges att uthyraren är oförhindrad att med förbehåll för hyresmannens rätt överlåta hyresobjektet till annan och att uthyraren är berättigad att överlåta sin rätt enligt hyreskontraktet. T.S. har betalat månadshyrorna till finansbolaget sedan han erhållit av finansbolaget utsända tryckta avier. T.S. har insett eller i vart fall haft skälig anledning att misstänka att han inte hade rätt att lämna tillbaka bilen till bilbolaget. Hans uppgörelse med bilbolaget binder därför inte finansbolaget.

T.S. har till utveckling av sin talan anfört: Han hade behov av en bil och följde därför med en kamrat till bilbolaget, där han provkörde Citroënbilen. Han hade emellertid ont om pengar. Bilbolagets företrädare O.S. föreslog då att det i stället skulle upprättas ett leasingavtal. Meningen var att han skulle få lösa bilen när leasingtiden var slut. O.S. skrev ut hyresavtalet, i vilket ingenting upptogs om att T.S. skulle ha rätt att senare förvärva bilen. Överlåtelsemeningen och överlåtelseerkännandet skrevs samtidigt. O.S. upplyste inte T.S. om vad överlåtelsen innebar; möjligen sade O.S. något om att han skulle pantsätta kontraktet. T.S. är tandtekniker och ej närmare insatt i bilaffärer. Han förstod inte innebörden av överlåtelsen. T.S. fick sannolikt en kopia av hyresavtalet men läste inte genom denna. Bilen registrerades om från bilbolaget till honom. Någon anteckning i bilregistret om finansbolagets rätt fanns inte. Han fick avier från finansbolaget och betalade månadshyrorna. Han använde bilen och utrustade den bl a med dragkrok. Reparationerna blev dock kostsamma. Vid ett tillfälle när bilen stod på verkstaden vid bilbolaget frågade han O.S. om bilbolaget kunde ta tillbaka bilen. O.S. gick med på detta, dock under förutsättning att T.S. betalade en extra månadshyra. T.S. köpte på avbetalning en billigare bil av bilbolaget. Citroënbilen lämnade han kvar. Han betalade den extra månadshyran och trodde att affären var avslutad. Det fortsatte dock att komma betalningsanmaningar från finansbolaget. Han ringde då till O.S., som förklarade att T.S. inte skulle bry sig om dem och att O.S. skulle ordna saken. Efter en tid ringde T.S. också till finansbolaget. Han fick då klart för sig att bilbolaget inte hade reglerat affären och att finansbolaget inte godtog hans uppgörelse med bilbolaget. Saken skulle dock vara klar om det kom pengar från bilbolaget. Han ringde många samtal till O.S.. Slutligen för han tillsammans med en kamrat till bilbolaget och letade reda på O.S.. O.S. fick då upprätta en kvittens, vari bekräftades att bilbolaget mottagit Citroënbilen och åtog sig att lösa resterande belopp på hyresavtalet. Kvittensen dikterades för O.S.. Uttryckssättet om skyldighet att lösa resterande belopp valdes, eftersom T.S. i detta skede visste att finansbolaget inte hade godtagit hans uppgörelse med bilbolaget. Kvittensen daterades d 30 mars 1985, vilket var ett datum i närheten av den verkliga dagen för återlämnandet; de erinrade sig inte denna.

Domskal. Enligt grunderna för 13 kap 3 § 2 st RB kan finansbolagets först i återvinningsmålet framställda yrkande om ränta ej upptas till prövning (jfr rättsfallet NJA 1982 s 95).

T.S. har hörts under sanningsförsäkran. Vittnesförhör har hållits med O.S.. Skriftlig bevisning har förebringats.

TR:n gör följande bedömning.

Innebörden av 29 § skuldebrevslagen är att om vid överlåtelse av enkelt skuldebrev gäldenären ändå betalar till överlåtaren denna betalning gäller, såvida gäldenären inte visste att vederbörande inte längre ägde uppbära betalning eller hade skälig anledning att misstänka att så var fallet. Denna bestämmelse är enligt TR:ns mening analogt tillämplig vid bedömningen av vilken verkan T.S:s uppgörelse med bilbolaget skall ha gentemot finansbolaget.

Såvitt framkommit har T.S. ej någon större erfarenhet av affärer. I samband med hyresavtalets upprättande har O.S., enligt vad han uppgivit i sitt vittnesmål, förklarat att bilbolaget "skulle pantförskriva kontraktet". T.S. har tydligen inte haft innebörden av överlåtelsen klar för sig; han synes närmast ha

trott att det var fråga om en uppgörelse mellan bilbolaget och finansbolaget, som berörde honom endast på så sätt att han skulle göra de löpande hyresinbetalningarna till finansbolaget. I allt vad som i övrigt rört bilen har han vänt sig till bilbolaget. Hyresavtalet innehöll inte någon uttrycklig information om att bilen inte fick återlämnas till bilbolaget utan finansbolagets medgivande. Ej heller på annat sätt har T.S. informerats härom innan han lämnade tillbaka bilen.

I målet är fråga om ett avtal mellan näringsidkare och konsument, som upprättats på en av näringsidkaren tillhandahållen, tryckt blankett. Enligt TR:ns mening bör i denna situation kraven på konsumentens aktsamhet ej ställas alltför högt. Finansbolagen kan lätt skydda sig genom att, i avtalen eller eljest, informera om överlåtelsens innebörd. En sådan information torde för övrigt ej sällan lämnas i de tryckta blanketterna för avbetalningsköp av bilar.

TR:n finner omständigheterna i målet vara sådana, att T.S. får anses ha varit i god tro rörande bilbolagets behörighet att återta bilen och träffa avtal om hyresförhållandets upphörande. Käromålet skall därför ogillas.

Domsut. TR:n avvisade finansbolagets ränteyrkande och ogillade - med undanröjande av TR:ns utslag i lagsökningsmålet - finansbolagets talan.

Finansbolaget fullföljde talan i Svea HovR med yrkande att T.S. måtte förpliktas att till finansbolaget utge hyra med 20 737 kr samt ersättning för inkassokostnad med 95 kr.

T.S. bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Peter von Möller, hovrättsråden Zachrisson, referent, och Grobgeld samt adj led Camitz) anförde i dom d 22 juni 1988:

Domskäl. Parterna har här hållit fast vid sina grunder och invändningar sådana de återgetts i TR:ns dom.

I HovR:n har T.S. hörts på nytt under sanningsförsäkran och därvid i allt väsentligt uttalat sig i överensstämmelse med hur han utvecklat sin talan enligt den överklagade domen. Förnyat vittnesförhör har också ägt rum med bilhandlaren O.S..

Utöver vad som angetts i TR:ns dom under rubriken ostridiga förhållanden har här utretts bl a följande. Vid tiden för hyresavtalet fanns ett s k ramavtal mellan bilbolaget och finansbolaget. Ramavtalet innebar i huvudsak att bilbolaget skulle ombesörja att, sedan bilbolaget väl träffat hyresavtal med kunden, leasingobjektet skulle överlåtas till finansbolaget. Bilbolaget skulle därefter sända in hyresavtalet till finansbolaget, som hade att se till att kunden erhöll sina betalningsavier. Hyresavtalet var upprättat på bilbolagets eget standardformulär. Formuläret hade tagits fram i samarbete mellan bilbolaget och finansbolaget.

HovR:n gör följande bedömning.

Lika med TR:n anser HovR:n att 29 § skuldebrevslagen är analogt tillämplig i förevarande fall.

Av T.S:s berättelse har HovR:n övertygats om att han aldrig har uppfattat annan än bilbolaget som sin avtalspart. O.S. har här trovärdigt redogjort för hur han, utan närmare information till T.S., lät denne skriva under hyresavtalet och vid samma tillfälle också underteckna "baksidan" av handlingen. Av O.S:s vittnesberättelse anser sig HovR:n kunna dra åtminstone den säkra slutsatsen att O.S. vid sina kontakter med T.S. för egen del utgått från att han var behörig både att ta tillbaka bilen och att bringa hyresavtalet med T.S. att upphöra, allt under förutsättning att en annan person var villig att hyra fordonet och att T.S. betalade en extra månadshyra.

T.S. har vid förhyrningen undertecknat bilbolagets standardformulär. HovR:n ansluter sig härvidlag till TR:ns bedömning att kraven på konsumentens aktsamhet ej bör ställas alltför högt. Finansbolaget har haft ett avgörande inflytande på formulärets innehåll och alltså haft möjligheter att informera om överlåtelsens innebörd.

Underrättelsen om överlåtelsen till finansbolaget synes i förevarande fall ha

gått till endast så att T.S. i samband med hyresupplåtelsen skrivit sin namnteckning på ytterligare ett ställe i formuläret; det ställe som avsåg överlåtelseerkännandet. Ett sådant förfaringssätt kan inte anses uppfylla rimliga krav på klarhet och tydlighet i avtal mellan näringsidkare och konsument. HovR:n beaktar härvid att avtalets ordalydelse inte ger närmare besked om överlåtelsens innebörd och att bilbolaget, såvitt utretts, inte har bidragit till förståelsen genom information till kunden (jfr NJA 1986 s 44). HovR:n väger också in att överlåtelsen enligt kontraktsformuläret avsåg rättigheterna på grund av kontraktet. Innebörden härav torde ha varit att skyldigheterna enligt samma kontrakt även efter överlåtelsen låg kvar hos bilbolaget. Utredningen här visar också att T.S. så snart bilen behövde lagas uppsökte bilbolaget, som reparerade fordonet. Denna ordning har knappast varit ägnad att bidra till förståelsen av kontraktets rätta innebörd avseende finansbolagets ställning gentemot T.S..

Vid en samlad bedömning av omständigheterna anser HovR:n att T.S. ej haft tillräcklig anledning att misstänka att bilbolaget saknade behörighet att träffa en uppgörelse med honom om ett återtagande av bilen och om hyresförhållandets upphörande. Som redan TR:n funnit får T.S. alltså anses ha varit i god tro. TR:ns dom skall därför stå fast.

Domslut. HovR:n fastställde TR:ns domslut såvitt i HovR:n var i fråga.

Finansbolaget (ombud jur kand G.N.) sökte revision och yrkade att HD med ändring av HovR:ns dom måtte bifalla finansbolagets i HovR:n förda talan.

T.S. (ombud advokaten H.H.) bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Trägård, hemställde i betänkande att HD måtte meddela följande dom:

Domskäl. Parterna har i HD åberopat samma omständigheter som i HovR:n.

I målet är fråga under vilka omständigheter en hyresman, sedan uthyrarens rätt enligt kontraktet har överlåtit till annan, kan erlagga hyresbetalning till uthyraren eller på annat sätt reglera hyresförhållandet med denne med verkan gentemot den till vilken rätten överlåtit. Som HD tidigare funnit i liknande förhållanden (NJA 1986 s 44 och s 696), är frågan att bedöma utifrån vad som gäller för skuldförhållanden i allmänhet, i förevarande fall med analog tillämpning av 29 § skuldebrevslagen. Enligt detta lagrum förutsätts för att gäldenären skall med befriande verkan kunna betala till en borgenär som har överlåtit sin fordran att han varken visste eller hade skälig anledning att misstänka att överlåtarens inte längre fick ta emot betalning. Enligt förarbetena skall frågan om vad som i olika situationer bör fordras för att gäldenären skall anses ha haft skälig anledning att misstänka betalningsmottagarens obehörighet bedömas från fall till fall. Beträffande tillämpningen av 29 § skuldebrevslagen på konsumentförhållanden har HD i rättsfallet NJA 1986 s 44, som gällde pantsättning av ett avbetalningskontrakt, uttalat att särskilda krav på klarhet och tydlighet får ställas på en underrättelse till konsumenten om pantsättningen för att dennes rätt att med befriande verkan betala till säljaren skall anses avskuren. I de hänseenden som nu är av intresse föreligger ingen principiell skillnad mellan avbetalningskontrakt och hyresavtal eller mellan pantsättning och överlåtelse. Samma krav på klarhet och tydlighet bör således i konsumentförhållanden ställas på underrättelse till hyresmannen om överlåtelse av rättigheterna enligt hyresavtalet för att hyresmannen därigenom skall avskäras från sin rätt att med befriande verkan betala till uthyraren. - Samtidigt får beaktas den betydelse en sådan underrättelse har för överlåtelsens sakrättsliga verkan (31 § skuldebrevslagen).

Den överlåtelsemening enligt vilken bilbolaget till finansbolaget överlåtit sina rättigheter på grund av kontraktet, inklusive rätten till hyresobjektet, är avfattad i klara och koncisa ordalag. Den ingår inte i själva kontraktet utan förekommer på baksidan av kontraktsformuläret. Bredvid överlåtelsemeningen har T.S. genom särskild underskrift bekräftat att han fått del av överlåtelsen. Att den som förbehållslöst överlåter något till en annan därmed avhänder sig rätten att tillgodogöra sig eller eljest förfoga över det överlåtna torde stå i överensstämmelse med en allmän rättsuppfattning. Denna innebörd har ordet överlåtelse också i allmänt språkbruk. I kontraktet förekommer inte någon text

som kan vilseleda köparen med avseende på överlåtelse eller annat förfogande över bilbolagets rättigheter. T.S. har också gjort flera hyresinbetalningar enligt kontraktet till finansbolaget och därvid använt inbetalningskort som detta bolag tillhandahållit. T.S. får därför - även om han varken skriftligen eller muntligen särskilt upplysts om förhållandet - anses ha haft skälig anledning misstänka att bilbolaget ej var behörigt att uppbära betalning för hyran eller på annat sätt reglera mellanhavandet.

På grund av det anförda skall finansbolagets talan bifallas.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom i själva saken förpliktar HD T.S. att till finansbolaget utge 20 737 kr jämte ersättning för inkassokostnad med 95 kr.

HD (JustR:n Bengtsson, Jermsten, referent, och Lambe) beslöt dom i enlighet med betänkandet.

JustR:n Höglund och Magnusson var av skiljaktig mening i själva saken och anförde: Frågan är i målet, huruvida T.S. ägt gentemot finansbolaget tillgodoräkna sig Citroënbilens värde som slutbetalning enligt hyreskontraktet.

Som domstolarna funnit är frågan att bedöma med en analogisk tillämpning av 29 § skuldebrevslagen. Enligt denna paragraf är efter överlåtelse av enkelt skuldebrev betalning som gäldenären gör till överlåtarens giltig, om betalningen gjorts i god tro, dvs om gäldenären inte visste, att överlåtarens ej längre ägde uppbära betalning, eller hade skälig anledning att misstänka det.

T.S. har gjort gällande att han inte förstått annat än att han fullföljt sina förpliktelser enligt hyresavtalet genom att lämna tillbaka Citroënbilen till bilbolaget.

När det gäller att bedöma frågan om T.S:s goda tro får, allmänt sett, en finansieringsform som den bilbolaget här använt sig av anses vara en från konsumentsynpunkt så svårbegriplig anordning att det inte kan begäras av en konsument att han utan vidare skall uppfatta innebörden därav i hela dess vidd. För honom torde det vara naturligt att alltjämt se bilbolaget som motpart i avtalsförhållandet, även om hyresbeloppen skolat erläggas till finansbolaget. Innebörden av en egentlig överlåtelse (eller pantsättning) till skillnad från en överlåtelse till inkasso torde inte vara så lätt att inse för en konsument utan att han görs uppmärksam därpå. På näringsidkare som i konsumentförhållanden använder sig av finansieringsformer av hithörande slag måste det därför läggas ett särskilt ansvar för att de klargör för konsumenten vad överlåtelser (pantsättningen) innebär, så att denne inte lider onödigt rättsförlust. I synnerhet behöver det klargöras vad konsumenten har att iaktta, om han vill vidta andra åtgärder i anledning av avtalet än betalning av hyresbelopp eller motsvarande (jfr avbetalningskontraktet i rättsfallet NJA 1986 s 44, där det särskilt angavs vem som efter överlåtelse på säljarsidan var behörig att uppbära betalning, träffa uppgörelser om betalning m m och att i förekommande fall återta fordonet).

Av handlingarna i målet framgår att T.S. inte vare sig genom avtalstexten eller på annat sätt fått någon närmare upplysning om innebörden av bilbolagets överlåtelse på finansbolaget. Anledning saknas att misstro T.S. när han säger sig inte ha förstått innebörden därav. Med hänsyn härtill och till att det enligt det förut sagda inte kan på T.S. ställas kravet, att han enbart av överlåtelsemeningen på avtalshandlingen bort förstå den närmare innebörden av överlåtelserna, får som domstolarna funnit T.S. anses ha varit i god tro vid sin uppgörelse med bilbolaget.

På grund av det anförda skall HovR:ns domslut fastställas.

JustR Bengtsson tillade för sin del: Om man enbart anlägger konsumentsynpunkter finns utan tvivel skäl för en mild bedömning av T.S:s misstag beträffande bilbolagets legitimation att reglera hyresförhållandet. Samtidigt kan man fråga, om det är möjligt att enligt 29 § skuldebrevslagen anse någon - ens en konsument - sakna skälig anledning att misstänka vad som uttryckligen angetts i en överlåtelseklausul som han särskilt bekräftat med sin underskrift. Det torde gå längre än vad som tidigare förekommit i känd rättspraxis, om man skulle anse en kontrahent vara i god tro när han som i detta fall både vid avtalsslutet och senare förefaller ha varit helt ointresserad av innehållet i den förklaring som han på detta sätt undertecknat. I rättsfallet

NJA 1986 s 44, som annars har vissa likheter med detta mål, hade tydligen konsumenten åtminstone observerat den motsvarande klausulen men inte förstått den, närmast på grund av en oklarhet i kontraktet som saknar motsvarighet i T.S:s fall.

Enligt min mening kan man inte se legitimationsfrågan isolerad från de sakrättsliga verkningarna av överlåtelseförklaringen i kontraktet (jfr 31 § skuldebrevslagen). Godtas T.S:s ståndpunkt innebär det att förklaringen trots att den innebär en regelrätt denuntiation inte skulle avskära en överlåtare (eller pantsättare) från möjligheten att alltså förfoga över sina rättigheter enligt kontraktet genom att göra upp med gäldenären. Detta kunde i sin tur, i enlighet med allmänna sakrättsliga principer, medföra att förklaringen inte skulle anses ge skydd mot överlåtarens borgenärer; en sådan sammankoppling av överlåtarens förfoganderätt och förvärvarens sakrättsliga skydd är vanlig i litteraturen (se t ex Helander, Kreditsäkerhet i lös egendom s 482, Rodhe, Sakrätt s 210, 400, Håstad, Sakrätt avseende lös egendom, 3 uppl s 190, 353). Denna konsekvens torde emellertid vara oförenlig med grunderna för skuldebrevslagens regler om överlåtelse av enkla fordringar, där tvärtom det inte ens krävs denuntiation - bara ond tro hos gäldenären - för att förvärvaren skall bli ensam behörig att förfoga över rättigheten. (Jfr NJA II 1936 s 110, 113.) Ståndpunkten skulle skapa en betydande osäkerhet beträffande överlåtelseförfarandet; förvärvaren måste i vissa fall inte bara denuntiera gäldenären utan till och med ge denne en särskild information för att förvärvet skall bli gällande mot tredje man. Det är svårt att överblicka de praktiska konsekvenserna av att man på detta vis, utan stöd av lag eller ens av lagmotiv, skulle begränsa denuntiationens rättsverkningar.

Naturligtvis kan det trots allt vara angeläget att skydda vissa mindre uppmärksamma konsumenter i den aktuella situationen. Men detta bör inte ske genom att man i rättstillämpningen går ifrån skuldebrevslagens ordning. Ett sådant steg bör snarare ankomma på lagstiftaren (jfr LU 1974:28, där dock en lagändring med denna inriktning inte ansetts motiverad). Också åtgärder från konsumentverkets sida kan komma i fråga för att åstadkomma bättre information åt hyresmän m fl vid liknande transaktioner; därigenom skulle inte någon avvikelse ske från annars gällande civilrättsliga grundsatser.

JustR:n Höglund och Magnusson tillade för sin del: Emot en ordning, som ställer särskilda krav på innehållet i en denuntiation för att den skall bryta gäldenärens goda tro i fråga om överlåtarens rätt, kan invändas att denuntiationen även har sakrättslig verkan, i det att den ger förvärvaren skydd mot överlåtarens borgenärer, och att det för denna denuntiationens uppgift inte är rimligt att ställa sådana särskilda krav. Invändningen har fog, om man kräver att en och samma denuntiation skall ha såväl legitimerande verkan enligt 29 § skuldebrevslagen som sakrättslig verkan enligt 31 § samma lag.

Det kan emellertid ifrågasättas om det finns grund för att i alla sammanhang upprätthålla ett så strängt samband mellan denuntiationens båda uppgifter. Att göra det innebär visserligen en enkel och klar ordning. En sådan ordning kan också förefalla naturlig inom skuldebrevslagens egentliga tillämpningsområde, dvs i fråga om de enkla skuldebreven. Men utanför skuldebrevens område blir förhållandena så annorlunda och skiftande att ordningen inte är lika given.

Till en början är att märka att redan lagtexten uppvisar bristande överensstämmelse mellan de underrättelser som förutsätts i 29 och 31 §§ skuldebrevslagen. Enligt den förra paragrafen är denuntiation i den betydelse som avses i 31 § över huvud inte erforderlig; det räcker att gäldenären på något sätt - sak samma vilket - fått skäligen anledning till misstanke mot överlåtarens behörighet att ta emot betalning. Och för skydd mot överlåtarens borgenärer enligt 31 § krävs inte att gäldenären tagit del av denuntiationen, utan det är tillfyllest att denuntiationen kommit honom till handa (se t ex Walin, Lagen om skuldebrev m m, 1977, s 200 och Håstad, Sakrätt avseende lös egendom, 3 uppl 1986, s 204). Därav följer att det är ingalunda uteslutet att gäldenären kan trots sakrättsligt verkande denuntiation vara i god tro i fråga om överlåtarens behörighet att mottaga betalning eller annan prestation.

I denna bristande överensstämmelse ligger ingenting märkvärdigt. Ändamålet med underrättelse till gäldenären enligt 29 § är ett annat än ändamålet med denuntiation enligt 31 §. I det förra fallet gäller det ett subjektivt rekvisit (gäldenärens vetskap eller misstanke), i det senare ett objektivet rekvisit (ett påvisbart tecken på att överlåtelse eller pantsättning verkligen skett). Det är

inte onaturligt om olika krav ställs på dessa båda slag av underrättelser.

Den omständigheten att gäldenären efter en sakrättsligt verkande denuntiation kan med befriande verkan prestera till överlåtare, därför att han inte förstått eller han missförstått innebörden av denuntiationen, behöver inte innebära att denuntiationen skall anses sakna legitimerande verkan i den betydelsen att den är rådighetsavskärande för överlåtare. Denna verkan måste anses bestå men med det undantag som följer av regleringen i 29 § skuldebrevslagen till gäldenärens förmån. Den omständigheten att gäldenären trots denuntiation är i god tro medför alltså inte att denuntiationen därmed förlorar sin sakrättsliga verkan.

Det sagda innebär att en denuntiation kan vara rådighetsavskärande för överlåtare utan att den är bindande i den meningen att gäldenären har att rätta sig efter den. En sådan innebörd av rättsläget har också kommit till uttryck i dansk rätt (se Ussing- Dybdal, Gældsbrevslovene, 2 uppl 1940, s 80 f, Lyngso, Gældsbrevsloven med kommentarer, 1976, s 178 och von Eyben, Panterrettigheder, 7 uppl 1984, s 490 ff). Jämför även det svenska rättsfallet NJA 1986 s 44.

Sökord: Hyra av lös egendom; God tro; Betalning; Lös egendom

Litteratur:
